

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra SLAVEN (1838)

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 219. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207705605600.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Tilorde Munken tager nu:
O Ven, en Fremmed er ei du!
Dit Navn, Wysocki, har jeg hørt,
Da frem paa Rygtets Vinge ført,
Med Polens stolte Frihedsord
Lig Storm det gennem Verden foer.
Selv her, hvor Livet ligger Liig,
Fornam vi Seierens Jubelskrig,
Og Kampens Gang, og Slag paa Slag,
Indtil det bittre Nederlag.
Vi hørte om den haarde Nød,
Vi hørte om de Tappres Død,
Om Blod og Jammer tusindfold
Paa Wolas Skandse, Warschaus Vold;
Og da os meldtes Polens Fald,
Var du iblandt de Dødes Tal!

Saa talte Gubben, fuld af Ild,
Mens end med Øiet lukket til
I Hulens natligdunkle Vraa,
Med ængstet Sjæl Wysocki laa.
Dog nær Forløsningstimen var;
Thi Døden alt han i sig bar,
Og som ved Stormens Tag et Træ,
Saa skjælved nu hans Bryst og Knæ,
Og som naar Taagen daler ned,
Et Slør alt for hans Øine gled,
Og som en Tyv paa langsom Fod
Sneg Dødens lis sig til hans Blod.
Da traf ham Munkens sidste Ord,
Og skjøndt hans Sjæl fra denne Jord
Alt halv var reven bort, saa dog
Ved Klangen af hans Fædres Sprog,
Ved Mindet om hvad længst foer hen
Igjen tilbage vendte den.
Hans Fortid vaagned af sin Grav
Og speiled i hans Træk sig af,
220 Begeistret funklede hans Blik,
De matte Lemmer Styrke fik,
Op fra sit Leie rask han stod,
Og mens han Ryggen støtted mod
Det haarde Fjeld, og mens et Skin
Af Hulens Lampe traf hans Kind,
Og lyste op til Munkens Skræk
Det Præg, som Døden gav hans Træk:
Udstrakte han sin magre Haand,
Og med et Suk dybt i sin Aand
Brød han den bundne Læbes Baand.

Hvo minder - saa hans Tale klang -
Hvo minder mig endnu engang
Om Blod og Jammer tusindfold
Paa Wolas Skandse, Warschaus Vold?
Hvo kalder mig tilbage, da
Just denne Jord jeg flygted fra,
Og vækker med den svundne Harm
De fordums Smerter i min Barm?
Høit over Jorden alt min Fod
Befriet som paa Skyen stod,
Og gennem Tidens Slør mit Blik
Til længst forsvundne Dage gik.
Jeg saae mit Lands den gyldne Tid,
Da Polens Ørn sin Vinge hvid
Udbredte seierrig paa Flugt,
Og baded sin Glands i Havets Bugt;
Da den kæmped paa Valen den blodige Dyst

Med Folkestammer i Vest og Øst,
Da sit Hjem afsyne den tabte ei
Paa to Gange Hundrede Miles Vei.
O, straalende Konge, Sobieski, du!
De Christnes Stjerne, Tyrkernes Gru,
Dit Kors og dit Sværd du viste mig nu!
Jeg saae dig smykket i Seierens Glands
Med den eviggrønnende Laurbærkrands;
Jeg læste paa Skjoldet, du bar i Favn,
Polens det ældgamle, stolte Navn;
Af Mænds og Qvinders forenede Chor
Jeg hørte det prises med herlige Ord
For den hele lyttende, vide Jord!

Du gamle Mand, som for mig staaer
Med klare Blik og hvide Haar,
221 Du kjendte vist aldrig det brændende Saar,
Du følte vist aldrig den tærende Harm,
Der fra min Ungdom gnaved min Barm.
Siddende paa mit Lands Ruin,
Tømte jeg Mindets berusende Viin:
Dybt bøiet under et Slaveaag
Læste bestandig jeg Frihedens Bog;
I Vindens Susen, i Bølgens Kluk
Hørte bestandig jeg Ørnens Suk,
Den stækkede Ørns, hvem Fjendehaand
Holdt smægtende fangen i stærke Baand.
Jeg kasted mit Øie rundt omkring,
Jeg skued den brudte, splintrede Ring
Af Polens Lande, og saae min Slægt
Synkende under en Trældoms-Vægt;
Og naar mit Øre fornam en Klang,
Det var mine Brødres Smertessang,
Det var mine Landsmænds Klageskrig,
Mens under Aaget de vaandede sig.
Da gløded det ulmende Nag i mig,
Da stormed i Vildhed Hjertets Slag,
Da tørsted jeg efter Hævnens Dag! -

O Friheds Dag! - Som Braget, naar
Ned i et Krudttaarn Lynet slaaer,
Og Taarnets Stene, Rad for Rad,
Ved Murens Sprængning splittes ad:
Saa lød paa Min Novemberdag,
Da Polen heised eget Flag,
Vor Friheds Torden, Slag i Slag.
Hvert Skjændselsaag afkastet blev,
Hvert Trældomsbaand vi sønderrev,
Hvert Øre drak den fulde Klang
Af Haabets Toner, Ærens Sang.
Da gik vor Sol i Straaler op!
Fra Dalen høit over Skovens Top
Fløi da den løsladte, hvide Ørn
Til Glæde for alle Polens Børn!
Hver Ridder lod sig i Vaaben see,
Hver Bonde skærped sin krumme Lee,
Hver Dreng blev Yngling, hver Yngling Mand,
Til Værn for vort herlige Fædreland.
Selv Qvinden væbned den spæde Arm
Og lagde Pandseret om sin Barm,
Og Sværdet, svunget af Alles Haand,
Vakte den gamle, krigerske Aand,
222 Og stolte Taarer af Øiet flød,
Og Kinden blev varm og blussende rød
Ved den mandige Tanke: Seier eller Død!

Da rykked til Dødskampen Fjenden ud,
Og talløse Skarer fulgte hans Bud,
Samlede rundt fra den halve Jord,
Fra det fjerneste Øst, fra det høieste Nord.
Som Sneelavinen ved Fjeldets Skred
Ruller med Larm over Dalen ned;
Som over en Dæmning, iveien den lagt,
Floden styrter med brusende Magt
Og dækker med Skumbølger Fredens Hjem,
Saa styrted de fjendtlige Hære frem.
Ved Stoczec og Dobre først Blodet flød,
Ved Wawre og Praga Trompeten lød,
Ved Grochow det vældige Sammenstød
Fyldte Luften med Døendes Skrig,
Og Dalen og Skoven med talløse Liig.
Der hævded Chlopicki sit gamle Ry,
Der værned Skrzynecki for Land og By,
Der smykked vi os under Vaabenglands
Med den rige, duftende Seierskrands.
- O, glimrende Dage, lig med den!
Da paa Wawres Slette vi mødtes igjen;
Da ved Dembe det hvæssede polske Sværd
Foer meiende gennem Fjendernes Hær;
Da Een imod Ti vi stormede frem,
Og førte de titusind Fanger hjem!
Af Helte da voxed en mægtig Trop
Ved Krigens blodige Udsæd op:
De iilte til Døden som til en Dands,
De kappedes Alle i Rang og Glands,
De higed som du efter Ærens Krands,
O Malachowski! som opgav din Aand,
Da du kæmpede forrest med Leen i Haand!

Som Bølgen vor stolte Lykke steg,
Som Bølgen den sank og atter veg;
Som en faldende Stjerne, som en blussende Ild
Endtes det blodige Skuespil!
Forgjæves, Dembinski, kæmped din Hær!
Forgjæves, Uminski, lyned dit Sværd!
For Polen gaves ei Frelse meer.
Paa Spillet en nysgjerrig Verden seer,
Mens fjendtlige Skarer fleer og fleer,
223 Fremstævned i Hundredetusindeviis
Fra Østens Stepper, fra Nordens lis -
Da gaves vor hellige Frihed til Priis!
Paa Wolas Skandse med Løvemod
Fegted Sowinski, og faldt i sit Blod
Med Helteskaren, som hos ham stod;
Paa Czystes Volde, paa Afgrundens Rand
Mod stormende Fjender holdende Stand,
Kæmped vi Alle til sidste Mand.
Der hørte vi Seiersskriget, som lød
Til Klageraabet ved Polens Nød;
Der Blodet af tusinde Vunder flød,
Der Ørnen i Stormen sin Vinge brød,
Der, truffen i Hjertet og viet til Død,
Fra sin Flugt i Skyen den susende faldt,
Og knuste styrtende sig og Alt! -

Wysocki taug - og Munken, som
Bevæget havde seet sig om,
Nu aabned vidt for ham sin Favn
Idet han kaldte ham ved Navn,
Og bød ham som en sidste Trøst
At hvile ved en Landsmands Bryst.
Men Slaven rørte ei sin Fod;

I Taushed drømmende han stod
Paa samme Plet, mens Lampens Skin
Endnu som før faldt paa hans Kind
Og lyste op til Munkens Skræk
Det Præg, som Døden gav hans Træk.
Endnu en Livstraad bandt hans Aand,
Endnu han strakte ud sin Haand,
Endnu fra Øiets aabne Ring
Hans Blik gik speidende omkring,
Hvorvel kun i hans eget Sind
Det med sin Seekraft skued ind.
Hvad der i Sjælens Dyb han saae,
Hvorledes frem i Ord det faae?
Hvo løfted Livets Slør som han,
Og var til Yttring end istand? -
Erindrings Skat han havde tømt,
Alt hvad han havde haabet, drømt
Og levet, havde nys en Magt
Tillive paa hans Læbe bragt,
Som kunde kun ved Mindets Daab
Indvies her et evigt Haab;
224 Som skulde før hans sidste Stund
Ham Jordens Sorger gjeste kun,
At Sjælen under Smertens Skjul
Desbedre fødte Glædens Fugl.
Dog var hans Sands endnu ei død;
Thi da fra Bjergets Stoller lød
De fjerne Hammerslag igjen,
Han dreied Øiet mod dem hen.
Jo stærkere fra Klippens Gang
Den dybe Lyd af Trældom klang,
Jo mere Lænken klirred om
Hans Been, da Dødens Gysen kom,
Jo mere Mørket trængte frem
Fra Hulens natopfyldte Hjem:
Desmere Glands hans Øie fik,
Desflere Straaler ud der gik
Fra Seierssmilet om hans Mund;
Desmere frit han hæved kun
Sin mandig-stolte Pande mod
Det Land, der alt sig skimte lod.
I Taushed længe saa han stod -
Da foer han sammen som i Skræk,
Og over alle spændte Træk
Medeet en dunkel Skygge jog.
Dybt i sin Sjæl et Suk han drog,
Og pludselig paa Dødens Bud
Hans Øine vidt sig spiled ud.
I Zittren rørte sig hvert Lem,
Og da i Hulen længer frem
Et Skridt han fra sit Leie skred,
For Munkens Fod han styrted ned.